

werken bij Philips in Eindhoven; vervolgens in 1994 in Neurenberg en in 1996 in Wenen. Moeder Greet en haar schoonzuster Catrien vertrekken in 1997, zoals vermeld in het begin van het artikel.

1998 Arda en Henk worden de eigenaren; elk van hun deel van het pand.

Bronnen van informatie over Wakkerendijk 178

- Globaal overzicht: Archief Oudheidkamer HKE, Werkgroep Genealogie
- Familie Bieshaar: HKE 1996, blz 210
- Familie Van der Wardt: HKE 1985 blz 158
- “Ik ben van nette komaf”; Hendricus en Volken Bieshaar: HKE 1982, blz 49
- Families Van 't Klooster en Van Klooster: HKE 1981 blz 72
- Eemnes in grootmoeders tijd, ISBN 90-288-63869 (1997) blz 56 en 57.

De Werkgroep Monumenten van de Historische Kring bedankt degenen die hebben mee gewerkt aan het tot stand komen van dit artikel. Dat zijn vooral Henk van Klooster en andere huidige bewoners van Wakkerendijk 178, moeder Greet van Klooster en Henk van Hees voor informatie over de vroegere bewoners.

Rom van der Schaaf

o

Interview met Jan Steenman

Jan Steenman is geboren op 28-1-'25 in Eemnes, Wakkerendijk 22. Hij was het enige kind in het gezin Steenman. Zijn vader, Bernard Steenman (1895 –1940) was smid van beroep en gehuwd met Alida Voskuilen (1901 –1952).

Grootvader, Jan Steenman werkte in de smederij van de

Recente foto van Jan Steenman

weduwe Van der Schuur. Hij nam de zaak over in 1888 voor het bedrag van *f.*2500,-. Opa Jan Steenman was afkomstig uit Muiden. Hij trouwde in Eemnes op 17 juni 1890 met de Eemnesser Mietje Ruiter.

Het smederijbedrijf is net geen honderd jaar in bezit geweest van de familie Steenman want in 1983 is de zaak verkocht toen de heer Steenman met pensioen ging.

Vader Bernard Steenman heeft de smederij van zijn vader overgenomen in de tijd dat Jan Steenman geboren werd, dus ongeveer in 1925-'26. Veel kan hij niet over die tijd vertellen, zijn vader is in 1940 -jong- gestorven Jan Steenman was toen pas 15 jaar oud.

De vader van Jan Steenman werd op 13 maart 1940 begraven en 2 dagen later kwam Jan van de ambachtsschool af. Het was begin van de oorlog, alle mannen werden opgeroepen en daar stond hij dan, zoals hij zei "met m'n 15 jaren en 2 linkse handen".

Het was niet eenvoudig om het bedrijf zomaar van de ene op de andere dag draaiende te houden. De oom (broer van zijn moeder) Jan Voskuilen die ook smid was, is komen helpen. Hij was onderhoudsmonteur bij Balamundi, een Huizense fabriek waar vloerbedekking werd geproduceerd. De directie van de fabriek gaf hem toestemming om de helpende hand te bieden

aan het gezin Steenman, dus werkte hij 's morgens in de smederij van Steenman en 's middags in de fabriek in Huizen. Op deze manier is de familie Steenman deze moeilijke periode toch goed doorgekomen. Uiteindelijk heeft Jan het vak van zijn oom geleerd.

Tot '43-'44 is er op deze manier gewerkt, maar vanaf dat moment werd het moeilijker omdat er geen materiaal meer werd geleverd, bovendien moest Jan onderduiken. Aanvankelijk kreeg Jan nog een Ausweis, zodat hij niet naar Duitsland hoefde, maar toen deze Ausweis hem later niet meer verstrekt werd, moest hij onderduiken.

In huis was een "hok" gebouwd waar hij zich kon verstoppen en tijdens de razzia's is daar ook wel gebruik van gemaakt. Bij de burens, Hoogland de bakker, was een bergplaats in takkenbossen gemaakt. Die schuilplaats was zo groot als een kamer en daar zaten ze soms wel met 5 of 6 man. Er heeft zelfs wel eens een Duitse soldaat ondergedoken gezeten. Die Duitser, die zijn standplaats in Laren in de St.Jan school had,

Bij de smederij van Steenman
vlnr: Jan Janssen, Alida Maria Steenman-Voskuilen (1901-1952), Geurt Wortel.
Foto uit 1941

was gevlucht. De eerste keer dat Steenman in deze schuilplaats kwam en Duits hoorde spreken werd natuurlijk direct de vraag gesteld: "Jongens wat is hier aan de hand"? Maar hij was gerustgesteld toen hij hoorde dat deze Duitse soldaat op de vlucht was en verstoep moest worden.

Jan Steenman vertelde: "We zaten daar met allemaal jongens van hier uit de buurt, van Hoogland en Jan Luijf en een jongen uit Hilversum, Buis heette hij geloof ik. Die jongen is later gefusilleerd tijdens een munitiedropping. Die munitie werd achter Ben Huiden (Wakkerendijk) gedropt door de Engelsen. Het is bij die dropping toen fout gegaan omdat er is geschoten door 1 van de wachters op Duitse soldaten die 's nachts van Baarn naar Laren gingen i.v.m. foerage. Toen is de hele boel fout gegaan. De meeste betrokkenen zijn toen goed weggekomen alleen Dick Buis hebben ze "gepakt".

Die dropping vond precies 1 dag voor de verjaardag van mevrouw Steenman plaats. Dick Buis was die dag nog even bij hen langs geweest en had gezegd "morgen krijg jij chocola". "Wij wisten natuurlijk niets van de dropping af, maar je begrijpt dat die chocola nooit gekomen is".

"Ik heb mijn vrouw, Ali Groen, in 1940 leren kennen. Ze komt uit Laren, maar haar vader, Jaap Groen (1893 -1936) woonde in zijn jeugd wel in Eemnes, op het hoekje van de Kerkstraat. Haar grootvader, Jacob Groen (1854-1940) had een metselaarsbedrijf op Kerkstraat 1. (hoek Kerkstraat- Wakkerendijk, waar nu Wortel woont).

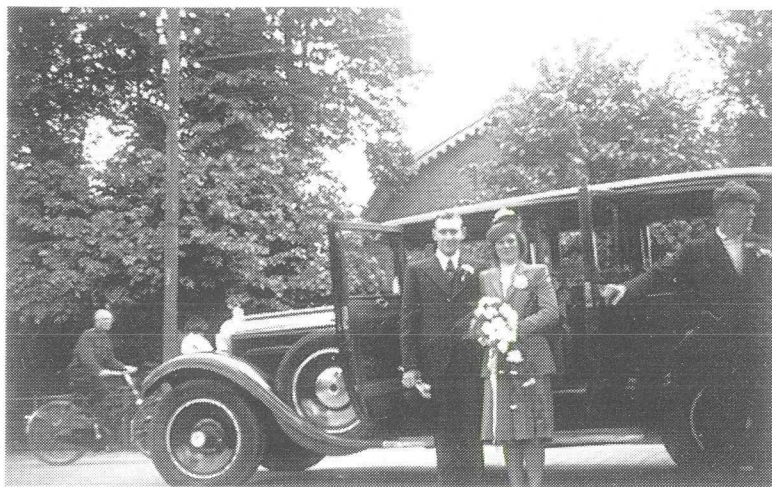
We hebben zes kinderen gekregen, vijf meisjes en een jongen, allen geboren in Eemnes:

Ali en Lida Steenman, geboren 24 augustus 1948, wonen in Eemnes
Marga Steenman, geboren 26 juni 1950, woont in Ottersheim,
Duitsland

Mieke Steenman, geboren 20 oktober 1951, woont in Baarn

Bernard Steenman, geboren 29 juli 1961, woont in Eemnes.

Christa Steenman, geboren 27 september 1963, woont in Soest.

Trouwfoto van Jan Steenman en Alie Groen
Gemaakt op 20 mei 1947 tegenover Wakkerendijk 22.
Rechts staat Jan de Bruijn

De smederij had ook een knecht in dienst. In de oorlog toen er geen werk meer was is hij weggegaan maar na de oorlog kwam hij wel weer terug. Ook oom Jan heeft na de oorlog nog een tijd volledig bij Steenman gewerkt, maar uiteindelijk is hij toch weer terug gegaan naar de tapijtfabriek in Huizen.

In de werkplaats van de smederij stond een werkbank en er was natuurlijk een smidsvuur, dat zie je praktisch niet meer! Alles werd daarop gesmeden. Dat vuur werd elke dag opnieuw aangemaakt met houtkrullen en dan werden er vetkolen opgedaan want die bleven lang gloeien.

De blaasbalg stond op zolder en werd met de hand bediend, later is de blaasbalg vervangen door een ventilator dan had je "lucht eronder". Mevrouw Steenman kan zich nog goed herinneren dat de kinderen erg bang waren voor de blaasbalg. Dat ding ging maar op en neer. (Hij was ook zo groot, het zou hier de hele huiskamer vullen.)

Natuurlijk waren er ook een boor- en een slijpmachine.

Gelukkig had zijn vader alles al elektrisch gemaakt, maar Steenman weet nog maar al te goed hoe dat met de hand moest en hoe zwaar dat was. In oorlogstijd, als er soms geen stroom was, moest alles weer op de ouderwetse handmatige manier gebeuren.

Buiten, bij de werkplaats op het erf, was ook een hoefstal om de paarden te beslaan.

“Toen de nieuwbouw in 1960-'61 gereed was, heb ik nooit meer paarden beslagen, ik vond daar eigenlijk niet veel aan. Vooral die paarden, die Belsen, die kunnen geen been missen. Als die een been op moesten tillen dan rustte dat paard met zijn volle gewicht op mij. En bij het beslaan van de hoeven moest je ook goed opletten dat je jezelf niet verwondde aan de spijkers waarmee de hoeven bevestigd werden.” Sommige paarden waren dan wild en bijna niet te temmen. Menig keer heeft de heer Steenman daar op een lelijke manier zijn handen aan opengehaald.

Toen de haven nog gebruikt werd, kwam er soms ook nog wel werk van de boten, maar lang niet meer zoveel als de vader en grootvader van Jan dat hadden.

In 1958 is de haven gesloten, dat was jammer want dat haventje bracht veel gezelligheid met zich mee. Vooral als in het voorjaar de zeilbootjes weer binnen kwamen varen. Natuurlijk werd er dan wel eens een borreltje gedronken bij Staal. Het oude centrum had toen nog veel meer winkeltjes, daar zie je nu niets meer van terug.

Mevrouw Steenman heeft ook altijd meegewerkt in de smederij. Zij schreef de rekeningen uit en woog de spijkers af die verkocht werden (de grootvader van de heer Steenman maakte de spijkers nog zelf) en ze verkocht ook huishoudelijke artikelen o.a. pannen -van die grijs gewolkte-, beschuitbussen, petroleumstellen etc.

Toen in 1951 gevierd werd dat Eemnes 600 jaar stadsrechten

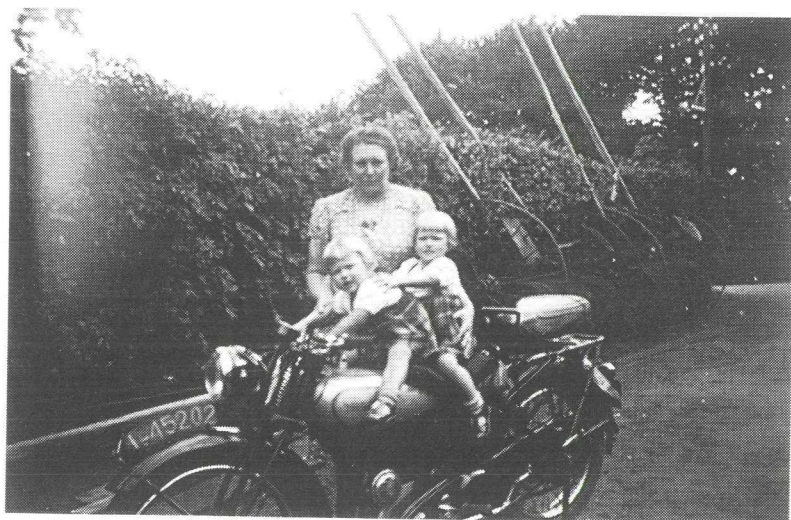
had, was er groot feest in het dorp. De middenstand op de Wakkerendijk/ Kerkstraat maakte veel werk van de aankleding van de winkels en de straat. Ook de ramen aan de voorzijde van de boerderij van Steenman werden toen gebruikt als etalage.

In de etalage hing de spreuk:

“Geen gepor, geen gepook. Koop bij Jan Steenman een oliestook”

Het was hard werken in de smederij maar dat harde werken werd niet altijd even goed beloond. Er was een tijd -voor de oorlog-, dat de klanten een jaarrekening hadden en dan nog moest je blij zijn als je na een jaar je geld kreeg. Dit systeem werd, vrij snel nadat de heer Steenman de smederij had overgenomen, afgeschaft. Aanvankelijk kon er nog in 3 maanden betaald worden, maar uiteindelijk werd dat per maand.

Er stond te veel geld uit bij de klanten en als een klant een jaar op zijn rekening moest wachten wist hij vaak niet meer wat daar allemaal voor geleverd was. Maar...er staan nu na al die jaren

Alida Maria Steenman-Voskuilen (1901-1952) met haar kleindochters Alie en Lida Steenman op de motor.

Foto uit 1950

nog steeds rekeningen open uit die tijd.

Bovendien waren er in die tijd 4 smederijen op het dorp. Naast Steenman had je Van den Hengel (Wakkerendijk 170), Van Hamersveld (Kerkstraat 4) en Hagen (Nieuweweg 28); die laatste deed toen alleen maar constructiewerk. De anderen werkten vrijwel alleen maar bij de boeren.

Veel siersmeedwerk maakte Steenman niet. Het werk bestond hoofdzakelijk uit kachels repareren en kachelpijpen maken. Kachels maakte hij soms ook zelf, later niet meer toen kwamen de fabriekskachels. Ook werden er veel landbouwmachines gerepareerd, maar dat was in 1960 afgelopen.

In dat jaar werd de boerderij afgebroken. Het was ook wel noodzakelijk want de boerderij stond heel diep, de kamervloer lag zeker 60-70cm lager dan de straat met als gevolg dat het altijd vochtig en nat was op de boerderij. "De vloeren waren om de haverklap kapot; je kon aan het vernieuwen blijven, op het laatst zijn overal betonnen vloeren ingegooid".

Het was een hele moeilijke beslissing voor de familie Steenman om de boerderij te laten slopen want ze hadden er altijd met plezier gewoond maar de gemeente had toen een bouwvergunning voor 4 woningen, ze hadden geen grond en de verkoop van de grond kwam voor de familie Steenman op een gunstig moment.

Tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden heeft Steenman tijdelijk bij Jan de Bruijn gewerkt.

Voor de bouw heeft Steenman samen met Jan de Bruijn kraanwagens gebouwd.

Na de verbouwing, de nieuwe werkplaats werd in 1961 in gebruik genomen, kwam de grote omschakeling voor Steenman. Het roer werd helemaal omgegooid, voorheen werkte hij vrijwel alleen voor de boeren.

Nu ging hij meer constructiewerk doen o.a. ook voor de

Jan Steenman in zijn DKW. Bouwjaar 1936. Jan kocht hem in 1950

bouwsector waar hij veel opdrachten van kreeg om balkons te maken. En hij kreeg ook veel ander werk zoals carrosseriebouw, laadbakken maken voor vrachtwagens, veren vernieuwen van de vrachtwagens. Hij was wel blij met deze verandering want hij had altijd al graag automonteur willen worden; het was werk dat hij graag deed!

Maar er zat ook een keerzijde aan deze “vernieuwing” want het repareren van vrachtwagens moest ‘s avonds gebeuren. Het was dan ook geen uitzondering dat er tot 3 uur ‘s nachts doorgewerkt werd om de vrachtauto’s voor de volgende werkdag weer rijklaar te krijgen. “Die jongens moesten ‘s morgens weer draaien, maar die chauffeurs hielpen dan mee hoor!”

“Tossen deed ik ook nog wel, dat is in “vierkant” ijzer draaiingen maken. Dat werk moet je koud doen want een ijzeren paal kan niet gelijkmatig verwarmd worden in het smidsvuur”. Voor dat werk moest je dus een “ijzeren” conditie hebben, want “tossen” gebeurde met de hand. Pas later ging dat makkelijker toen de draaibank zijn intrede deed.

Ook heeft Jan veel werk gedaan voor de golfkartonfabriek Hermes in Baarn,. Voornamelijk reparaties van de machinerieën, stoomleidingen lassen. Vaak werd je 's morgens vroeg om half zeven al gebeld en dan moest je direct komen.

Eerst ging Jan met een handkar naar het werk, later werd dat een bakfiets. Weer later is hij (voor zijn plezier) motor gaan rijden maar met een vrouw en 2 kinderen paste dat niet meer en toen werd in 1952, toen de meiden een jaar of 4 waren, de eerste auto gekocht. Het was een DKW-tje uit 1936; Wim van IJken had hem helemaal opgeknapt en Jan kocht het autootje voor fl. 500,--Die auto werd nog niet gebruikt om naar het werk te gaan, daar was de bakfiets voor.

Als je zo'n arbeidsintensief bedrijf hebt als een smederij, blijft er niet zo gek veel vrije tijd over. Jan heeft jaren in Laren bij MCC, de drumband, gezeten. Hij was daar tamboer.

Hij is ook een tijdje lid geweest van de muziekvereniging in Eemnes. Die muziekvereniging repeteerde in café Eek. Dat café was in het huis waar dokter Hoekstra nu woont in de Kerkstraat. Die muziekvereniging is in de vijftiger jaren opgeheven.

Sinds december 1996 wonen Jan Steenman en zijn vrouw aan de Waag in Eemnes. Ze kijken nog op hun oude "stekje" aan de Wakkerendijk, maar willen niet meer terug. Het bevalt ze hier prima.

Mieke Pijnappel
Laarderweg 1d
Eemnes

Myriam Wijgman
Everserf 31
Eemnes

hebben dit artikel geschreven. Ze bedanken Jan Steenman voor de prettige medewerking.

o